

Tadeusz Makiewicz, Zbigniew Woźniak

Santok, st. 14, gm. loco, woj. gorzowskie, AZP 45-13/45

Informator Archeologiczny : badania 31, 216-217

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czanych na kole garncarskim (X-1. poł. XI w.), 14 bryłek polepy, węgle drzewne oraz 6 zabytków krzemiennych (w tym drapacz z krzemienia czekoladowego) dokumentujących starsze fazy osadnictwa na badanym stanowisku. Obiekt XVIII w północnej części został naruszony przez inne domostwo (półziemiankę) — obiekt XIX. Ten ostatni to regularna, owalna jama o wymiarach 4,3 x 2,25 m, ukie-runkowana dłuższą osią na linii zachód-wschód. Jej wypełnisko, sięgające do głębokości 50 cm od poziomu użytkowego, tworzyła intensywnie czarna ziemia, przesycona śladami spalenizny. W centralnej części, na głębokości 10-30 cm, wystąpiły przepalone kamienie polne, pochodzące zapewne ze zrujnowanego paleniska. Obiekt ten eksplorowano ćwiartkami, uzyskując następujący materiał zabytkowy: 479 fragmentów naczyń glinianych w całości obtaczanych (1 poł. XI w.), osełkę z szarego piaskowca, 2 całe przęśliki gliniane dwustożkowate i 1 zachowany fragmentarycznie, 14 dużych bryłek polepy, węgle drzewne.

W pobliżu narożnika południowo-zachodniego odkryto bardzo interesujący obiekt XVI. Była to intensywnie czarna, owalna, w przekroju regularnie nieckowata jama, o wymiarach 1,7 x 1,15 m i głębokości dochodzącej do 22 cm. W jej wypełnisku wystąpiły liczne przepalone kości ludzkie, kilka bryłek polepy oraz 19 drobnych ułamków naczyń glinianych obtaczanych, w tym wylew z krawędzią mocno wychyloną na zewnątrz i fragmenty brzuśców z charakterystycznym ornamentem dookolnego żłobkowania. Na podstawie zawartości wypełniska obiekt XVI można interpretować jako jamowy grób ciałopalny i datować wstępnie na młodsze fazy wczesnego średniowiecza. Jest prawdopodobne, że powstał on w okresie funkcjonowania osady w Robertowie. W różnych miejscach wykopu wystąpiło jeszcze 9 jam (obiekty VIII-XV i XVII). Były one zróżnicowane co do wielkości, kształtu i zabarwienia wypełniska. Także stopień nasycenia materiałem zabytkowym był niejednakowy, choć generalnie niewielki (ceramika naczyniowa silnie rozdrobniona, polepa, destrukty kości zwierzęcych, nieliczne zabytki krzemienne). Obiekty te są pozostałością osady z VIII-XI w. Starsze, pradziejowe fazy osadnictwa na tym stanowisku dokumentują jedynie materiały ruchome: zabytki krzemienne z epoki kamienia oraz nieliczne ułamki naczyń kultury grobów kloszowych (?) z wczesnej epoki żelaza.

Prace wykopaliskowe w 1997 r. miały zakończyć badania w Robertowie na stanowisku 17. Jednak odkrycie tuż przy granicy wykopu grobu ciałopalnego z wczesnośredniowieczną ceramiką naczyniową w wypełnisku uzasadnia potrzebę badań w roku 1998.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Mazowieckim w Płocku.

ROCHY, st.1, gm. Zduny

- cmentarzysko wczesnośredniowieczne

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr. Dionizego Kosińskiego, Krotoszyn.

Równina Dolna, st. III, gm. Korsze, woj. olsztyńskie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

Rybczyzna, st. 6, gm. Rajgród, woj. łomżyńskie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

Rzeszotary, st. I, gm. Miłkowice, woj. legnickie - patrz: środkowa i późna epoka brązu

Sanok, st. 54, gm. loco, woj. krośnieńskie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

SANTOK, st.14 gm. loco, woj. gorzowskie, AZP 45-13/45

- grodzisko wczesnośredniowieczne

Badania wykopaliskowe przeprowadzone w dniach od dwudziestego sierpnia do dziesiątego października przez Instytut Prahistorii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu w porozumieniu z Fundacją Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Kierowali nimi: prof. Tadeusz Makiewicz

(Instytutu Prahistorii UAM) oraz mgr Zbigniew Woźniak (Fundacji UAM). Konsultantem badań była prof. Zofia Kurnatowska (Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Poznaniu). Prace sfinansowano z środków Fundacji UAM w Poznaniu oraz gminy Santok.

Rozpoczęte w tym roku badania stanowią kontynuację i są rozwinięciem wcześniejszych prac archeologicznych na tym stanowisku. Miały one miejsce w latach 1932 - 34 oraz 1958 - 65 i objęły wówczas swym zasięgiem północną i częściowo centralną część obiektu. Celem obecnych badań jest pozyskanie danych na temat losów i formy obiektu w części nie objętej dotychczas badaniami oraz próba odpowiedzi na pytania i wątpliwości, jakie pojawiły się na jego temat w przeszłości. Możliwie najdokładniejszemu wytypowaniu miejsc istotnych dla tak sformułowanego zadania służyło rozpoczęcie ich od wykreślenia dokładnego planu warstwicowego obejmującego całość powierzchni grodziska. Po jego przygotowaniu wytypowano miejsce pod tegoroczne badania. Wykop oznaczony jako „A usytuowano w zachodniej części grodziska) w miejscu gdzie wał otaczający podgrodzie jest najlepiej zachowany. Wał ten jest jednym z tych elementów grodziska, które nie zostały dotąd objęte badaniami. Wykop miał kształt prostokąta o wymiarach 5 x 19 m. i usytuowany był dokładnie na osi wału, prostopadle do jego przebiegu i obejmował centralną i zachodnią część jego przekroju. Po usunięciu warstwy darni przystąpiono do eksploracji wału warstwami naturalnymi. Założono też sondaż przylegający do północnego profilu wykopu mający na celu kontrolę wydzielanych warstw. Po usunięciu dwóch warstw naturalnych o wypełnisku szarej i brunatnej próchnicy odkryto dobrze zachowany płaszcz kamienny umacniający wał od strony zachodniej. Jego budulec stanowiły średniej wielkości i duże kamienie polne. Podnóże stabilizowały duże kamienie umieszczone prawdopodobnie w drewnianych skrzyniach, o czym zdają się świadczyć podłużne i poprzeczne smugi będące pozostałością po konstrukcjach drewnianych. W warstwach przylegających do omawianej konstrukcji odkryto oprócz fragmentów ceramiki m.in. ślady toczonych tu wałków w postaci dwóch grotów i dwóch czaszek końskich. Na zachód od wału zlokalizowano nawarstwienia piaszczysto-muliste będące pozostałością po okresach podmywania go przez wody płynącej wówczas na zachód od niego Warty.

Ciekawą sytuację zaobserwowano we wschodniej części wykopu, gdzie warstwy obniżają się wyraźnie w kierunku północnym w stronę, gdzie wał dość wyraźnie się zwęża. Elementy te zdają się świadczyć o istnieniu w pobliżu przerwy w wale i być może założenia bramnego. Wyjaśnienie tego będzie jednym z zadań prac w latach następnych.

Sondaż przy profilu północnym wykazał istnienie konstrukcji drewnianych manifestujących się fragmentem w postaci dwóch przylegających do siebie, przepalonych belek.

Podczas eksploracji wykopu pozyskano materiał w postaci 1791 fragmentów ceramiki, kości, 15 zabytków wydzielonych, grotów, przęślik, przedmioty żelazne, kościane i inne.

Wstępna analiza ceramiki wskazuje na wiek XI i pocz. XII jako czas funkcjonowania eksplorowanych warstw.

Materiały z badań przechowywane są w Muzeum Grodu Santok w Santoku, dokumentacja w Instytucie Prahistorii UAM w Poznaniu, ul. Św. Marcin 78.

Sędzin Drugi, st. 53, gm. Zakrzewno, woj. wrocławskie - patrz: neolit

SIEKÓWKO, st. 9, gm. Przemęt, woj. leszczyńskie, AZP 60-21/21

- grodzisko wkłęsłe (wczesne średniowiecze, faza B)

Badania sondażowe, przeprowadzone w listopadzie przez mgr. Marka Wróbla (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu). Finansowane przez Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie w ramach programu „Polska w dobie Zjazdu Gnieźnieńskiego”. Przebadano powierzchnię około 0,10 ara.

Badania przeprowadzono w celu pozyskania próbek drewna do badań dendrochronologicznych. Na stanowisku założono wykop sondażowy 100 m od drogi w kierunku północno – wschodnim o wymiarach 2,5 m x 1,2 m, zorientowany według osi wschód-zachód. Zlokalizowano go u podstawy niewielkiego wyniesienia, jak sądzono wału grodziska. W trakcie eksploracji na głęb. 43 cm od stropu